

*Stichting Nederlands
Zouavenmuseum*

Jaarverslag 2022

Organisatie:

In 1995 werd de stichting zouavenmuseum opgericht. De Broeders van Saint-Louis zijn voor een overgroot gedeelte eigenaar van de collectie, de gemeente Halderberge heeft een bruikleenovereenkomst met de Broeders van Saint-Louis, deze is inmiddels verlopen. Het bestuur van het zouavenmuseum voert deze overeenkomst uit namens de gemeente Halderberge. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel (Breda onder nummer 41106831)

Het doel van het museum is het tentoonstellen, verwerven en het beheren van de collectie die bestaat uit beeldmateriaal, objecten en archiefstukken, die allen betrekking hebben op de pauselijke zouaven.

Op afspraak worden er rondleidingen gegeven voor groepen, het museum is op de aangeven tijden open voor bezoekers.

Voorwoord/inleiding

Gedurende het kalenderjaar 2022 heeft het museum een aantal belangrijke activiteiten georganiseerd i.v.m. het 75 jaar bestaan van het museum. Tevens zijn er in dit kalenderjaar een aantal activiteiten ingezet die te maken hebben met de toekomst van het museum. De samenwerking met het NVMO museum in Oudenbosch en met de Gidsen van Saint Louis is dit jaar op een hoger plan gebracht.

Tevens zijn er gesprekken gevoerd met de gemeente Halderberge over de toekomst van de genoemde musea.

Het bezoekersaantal in 2022 was 1103 waarvan 783 individuele bezoekers, 460 met een museumkaart. Het aantal groepsbezoeken is 10 met een totaal van 227 bezoekers. Niet betalende bezoekers (museumweekend, monumentendag, Vrienden van het Museum) 93 Het aantal digitale reviews is sinds augustus 6500.)

Dit zijn nog lang niet de aantallen uit de pre Corona tijd, het museum had tot 1 juli 2022 beperkende maatregelen t.a.v. de openingstijden.

In de personele bezetting van de vrijwilligers voor zowel het bestuur als voor de gastheren/dames/ rondleiders heeft er wederom in 2022 een aantal uitbreiding plaatsgevonden.

Bestuur en medewerkers

Het bestuur is uitgebreid van vijf vrijwilligers naar acht vrijwilligers, ieder met hun eigen kwaliteit.

Dit betekent dat het huidige bestuur als volgt is samengesteld:

- Antoine Tromp (voorzitter)
- Joost Verschuuren (secretaris)
- Kees Daleboudt (penningmeester)
- Veronica Willemsen (contactpersoon vrijwilligers)
- Arno Hommel (ICT, inhoudskundige)
- Ben Brans (inventaris/gebouwen/contactpersoon met de gemeente)
- Edwin van Thillo (PR/communicatie)
- Leo van Balen (subsidies)

Ook het aantal gastheren/vrouwen/rondleiders is uitgebreid.

- Annie Hommel
- Arno Hommel
- Hans Wolfs
- Marijke Zonneveld-Kouters
- Patrick Heijnen
- Pim Stuyver
- Pim Wilde
- Simon van Nispen
- Joke van der Ent
- Hans Dirne
- Henk Schell
- Rene Fernandes (huishoudelijke dienst)

Ten opzichte van de twee voorgaande jaren betekent dit een verdubbeling van het aantal vrijwilligers van ons museum.

Mede daardoor zijn de openingstijden ook verruimd en kunnen wij iedere dinsdag, woensdag, zaterdag en zondagmiddag het museum openen tussen 13.30 en 16.30 uur.

Activiteiten

Het bestuur is meerdere malen bij elkaar geweest waarbij het hoofdthema van de bijeenkomsten waren de viering van het 75 jaar bestaan van het museum, de toekomst van het museum, de samenwerking met de partners NVMO en Gidsen van Saint Louis en vanzelfsprekend het onderhoud en het beheer van de inventaris en de collectie.

Samenwerking

- Dit kalenderjaar is de samenwerking met het bestuur van het NVMO en de Gidsen van Saint Louis geïntensiveerd. Er is de bereidheid uitgesproken om meer samen te werken te meer omdat de ideeën van de gemeente daartoe ook aanleiding toe geven. Zoals het er op dit moment naar uitziet is het streven om te komen tot **een** museum in Oudenbosch. Een drietal bestuursleden van het zouavenmuseum maken ook deel uit van het bestuur van het NVMO, een van de bestuursleden van de Gidsen van Saint Louis is tevens bestuurslid van het zouavenmuseum.
- Visit Halderberge is weer gereactiveerd in de vorm van mevr. Manon Akkermans. Na een kennismaking is het bestuur twee keer uitgenodigd bij een bijeenkomst van Visit Halderberge/Visit Brabant met als doel het toerisme van de gemeente meer voor het voetlicht te brengen zodat er ook economisch gewin te behalen valt. Visit Halderberge verzorgt ook een ticketshop voor beide musea.
- Om de samenwerking verder vorm te geven is er een concept stappenplan geschreven waarbij het beheer van de collecties van de twee musea en de collectie van Saint Louis onder een beheersstichting gebracht zou kunnen worden. Op het moment van het schrijven van dit jaarverslag is nog onduidelijk in welke vorm en wanneer dit geëffectueerd kan worden. Een en ander is afhankelijk van gesprekken die momenteel met de gemeente gevoerd worden.

Overige activiteiten

Dit jaar is er gewerkt aan een nieuw visiedocument, dit is inmiddels verspreid naar de belanghebbenden.

Bij de viering van het 75 jaar bestaan zijn de Vrienden van het Museum uitgenodigd. De viering vond plaats in Tivoli in Oudenbosch. Er zijn toespraken gehouden door wethouder Thomas Melissen, Hans Wolfs, broeder Cees van Dam en door de voorzitter. De feestelijke bijeenkomst werd muzikaal begeleid door Wim de Veth die o.a. de zouavenmars speelde.

Tijdens dit jubileummoment is ook de digitale promotie van het museum gestart. Zowel bij Instagram als bij facebook heeft het museum nu een eigen pagina. Het aantal bezoekers dat nu bereikt wordt is hiermee enorm uitgebreid.

Tevens wordt er gewerkt aan een nieuwe huisstijl. Ook de berichtgeving naar de Vrienden van het museum zal voortaan digitaal verzorgd worden.

De conservator van het Tongerlohuis, Janine Verster heeft toegezegd het museum van advies te voorzien, m.b.t. het beheer van de collectie. Tevens hebben beide besturen een bezoek gebracht aan het Tongerlohuis ter inspiratie voor hun eigen museum.

In het voorjaar op 27 maart heeft militair historicus, Christ Klep, een zeer interessante lezing verzorgd voor de Vrienden van het museum. Ongeveer 50 mensen bezochten deze lezing.

In het najaar is er een stimulerende bijeenkomst geweest met twee afgevaardigden van erfgoed Brabant. Zij hebben ons van adviezen voorzien t.a.v. onze houding t.o.v. de toekomst van het museum.

In een gesprek met broeder Cees van Dam, overste van Saint Louis, is besproken op welke wijze de collectie van het zouavenmuseum in een verantwoorde vorm overgedragen kan worden.

Om duidelijker te benadrukken dat het museum open is, is er een stoepbord aangeschaft.

Een terugkerend lastig onderwerp is dat de lift in het museum gedurende het gehele jaar stuk is. Ook na vele malen aandringen bij de gemeente wordt er op dit moment geen actie ondernomen omdat de bestemming op termijn van het museum nog onduidelijk is. Dit betekent dat personen die afhankelijk zijn van een rolstoel of rollator het museum niet kunnen bezoeken. Wel is toegezegd dat het schilderwerk wordt opgenomen in het onderhoudsplan evenals kleine reparaties zijn verricht. De restauratie van het Cuypersvaandel vraagt momenteel onze aandacht omdat dit een forse investering vraagt.

De folders van het museum zijn aangepast en zijn verdeeld. m.n. gericht op de bezoekers van de basiliek.

Op het allerlaatste moment van dit kalenderjaar zijn er gesprekken gaande met de "Museummakers". Een organisatie die door het de gemeente is ingehuurd om te onderzoeken op welke wijze de beide musea zich in de toekomst kunnen presenteren in een aangepaste moderne vorm waarbij tevens het verhaal van religieus Oudenbosch betrokken wordt.

2022: Bijeenkomsten door het bestuur of door leden van het bestuur

- 5 januari Bestuursvergadering
- 14 februari Kennismakingsbijeenkomst met bestuur van het NVMO
- 1 februari Bestuursvergadering
- 14 maart Bestuursvergadering
- 27 maart Lezing voor de Vrienden van het Zouavenmuseum
- 25 april Bestuursvergadering
- 12 mei Overleg met gemeente en beide musea over de toekomst.
- 23 mei Bestuursvergadering
- 13 juni Bestuursvergadering
- 26 juli Ambtelijk overleg bestuur en gemeente.
- 9 augustus Bestuursvergadering
- 21 augustus Viering 75 jaar bestaan van het museum
- 5 september Bestuursvergadering i.v.m. bezoek erfgoed Brabant en gesprek gemeente
- 14 september Gesprek met wethouder Kouters over toekomst beide musea.
- 24 oktober Bestuursvergadering
- 14 november Bestuursvergadering
- 23 november Gesprek met wethouder Wierickx over toekomst musea
- 8 december Overleg met een delegatie van het bestuur met overste C. van Dam
- 19 december Bestuursvergadering

De doelstelling van het museum is samen te vatten in een vijftal uitspraken. Het zijn deze uitspraken waartegen we al onze activiteiten spiegelen;

1. De zouavencollectie moet in Oudenbosch blijven.
2. Het beheer en het onderhoud van de collectie moet veilig gesteld worden voor de toekomst.
3. We willen het totale religieuze erfgoed op de kaart zetten en daarmee het toerisme bevorderen.
4. We streven in gezamenlijkheid naar 10.000 bezoekers.
5. Het middel om het bovenstaande te bereiken is samenwerking met alle partners.

Zoeaaf moet toeristen naar Halderberge gaan trekken

Wie weet er anno nu wie pastoor Willem Hellemons is? Of wat de zoeaven waren? Het college wil zorgen dat het 'verhaal van Oudenbosch' bekender wordt om zo meer toeristen te trekken.

Het dorp heeft behoorlijk wat pareltjes op toeristisch gebied, zegt wethouder Hans Wierikx. Natuurlijk het religieus erfgoed, maar ook bijvoorbeeld het Natuurhistorisch en Volkenkundig museum en het Zouavenmuseum. Dat moet het dorp meer uitdragen in de openbare ruimte. Door extra borden en verwijzingen, maar ook door één duidelijk verhaal te vertellen.

Coöperatie Museummakers is in-

gehuurd om dit verhaal zichtbaar en 'beleefbaarder' te maken. Tegelijkertijd kan het aan de slag met een toekomstplan om de collecties van de musea samen te voegen.

Meer dan de basiliek

Dit past bij de ambitie van het college om meer toeristen te trekken, die ook nog eens langer in het centrum blijven en daar meer besteden. Want er bezoeken nu wel jaarlijks 60.000 bezoekers de basiliek, maar slechts een deel daarvan blijft voor de andere bezienswaardigheden of de winkels en horeca. Daarom is al flink geïnvesteerd in het religieus erfgoed. „Dat doen we om het verhaal van Oudenbosch te

Waarom zou je geen zoeaventaartje kunnen bestellen op het terras?

– wethouder Hans Wierikx

vertellen en toeristen naar Halderberge te trekken”, zegt de wethouder.

Oudenbosch heeft als 'het Rome van pastoor Willem Hellemons' een mooi en uniek historisch verhaal te pakken. Het is jammer dat dat verhaal aan veel toeristen voor-

bij gaat. Aan Museummakers de taak om dat dus af te stoffen en in een modern jasje te steken, vertelt wethouder Wierikx, en zo ook toegankelijk te maken voor meer doelgroepen, bijvoorbeeld voor jonge gezinnen die vakantie vieren bij Splejs in Hoeven.

Daarvoor moet wel het hele dorp het verhaal op een eenduidige manier uitdragen. Het college wil daarbij graag ondernemers betrekken, zoals de horeca. „Waarom zou je geen zoeaventaartje kunnen bestellen op het terras?”, vraagt wethouder Thomas Melisse. De zoeaaf moet dus buiten Halderberge bekend worden.

Daarnaast moet het bureau een

plan maken om de museumcollectie van het Zouavenmuseum en het Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum samen te voegen en te moderniseren. Zo kunnen ook de bezoekersaantallen omhoog naar toch zeker 10.000 bezoekers. Dat is bijna een verdriedubbeling ten opzichte van nu, maar is wel nodig om de musea levensvatbaar te maken.

Dat is ook de wens van de musea zelf. Voorzitter Antoine Tromp van het Zouavenmuseum pleitte in september al voor één goed overkoepelend verhaal over het totale religieuze erfgoed in het dorp. Dat zou heel Oudenbosch tot een groot openluchtmuseum transformeren.

– Inge Jacobs

Visie

De maatschappij is in de afgelopen 50 jaar echter hard veranderd, m.n. het beeld dat we hebben t.a.v. alles wat te maken heeft met religie, geloof en geloofsbeleving, wijkt nogal fors af van hoe er gedacht werd in de jaren 60.

Wat betekent dit echter voor de komende generaties?

Jongeren hebben een totaal andere beleving bij alles wat te maken heeft met religie en de betekenis van deze cultuur voor het hedendaagse leven.

Hoeveel kinderen van 12 weten nog iets van wat hier ooit van enorme invloed is geweest in een plaats als Oudenbosch.

Daarom is het des te belangrijker om de herinneringen aan wat met dit religieus erfgoed te maken heeft, te bewaren voor de komende generaties.

De “pareltjes” zoals wij die in Oudenbosch hebben, zijn daarom heel belangrijk om die goed in de etalage te plaatsen. Een hernieuwde belangstelling voor het binnenlands toerisme speelt daarbij ook een grote rol.

Een van die pareltjes is dit zouavenmuseum, een unieke collectie, waarvan het verhaal nauw verbonden is met de geschiedenis van Saint-Louis en samen met de internaatsgeschiedenis een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de religieuze geschiedenis in deze streek, uniek in Nederland.

Alleen, welke bezoekersgroep zal de komende jaren, zonder enige voorkennis en verbondenheid met de zouaven, het museum bezoeken? Wij willen een breder en groter publiek aantrekken en dat kan alleen als het totale aanbod uitgebreid wordt.

Wanneer dit niet gerealiseerd kan worden dan komt het voortbestaan van dit unieke museum op de tocht. Daarom is de ambitie om samen met de verschillende partners, die deel uitmaken van het religieuze

erfgoed, een zo breed mogelijk gezamenlijk verhaal aan te bieden aan de bezoekers van de plaats Oudenbosch.

In de meest ideale situatie voorziet een bezoek aan Oudenbosch in een, aaneengekoppelde serie van gebouwen, met daarbij het unieke verhaal vertellend, van wat hier ooit in de jaren tussen 1840 en 2005 plaats vond.

Deze samenwerking is een must als we het verhaal krachtdadig willen wegzetten. De gebouwen situatie vult elkaar aan, net zoals het inhoudelijke verhaal aanvullend is. De reeds ingezette samenwerking met de gidsen van Saint-Louis en het NVMO is daarvan een mooi voorbeeld.

Om dit te kunnen realiseren willen we komen tot een nieuwe stichting waaronder de verschillende deelnemers kunnen functioneren met behoud van en stuk eigen identiteit maar wel verbinding met elkaar hebben door het gemeenschappelijke historische verhaal van Oudenbosch.

Antoine Tromp

Financieel overzicht

In de bijlage wordt een overzicht gegeven van de jaarrekening.

Aanwinsten

Ook in 2022 konden weer de nodige objecten en documenten worden toegevoegd aan de collectie.

Schenker: Bie, G.G.M. de

- Militair paspoort van het regiment Pauselijke Zouaven van Th. Driessen.
- Bidprentje van Cornelis de Graauw.
- Bidprentje van Ferdinand Eugeen Maria Aerts.
- Militair zakboek van het regiment Pauselijke Zouaven van "Beirnaert, Pietro".
- Militair zakboek van het regiment Pauselijke Zouaven van "d'Hoop, Felice"

Schenker: bezoekers museum anoniem

- Militair paspoort van het regiment Pauselijke Zouaven van Th. Driessen.
- Biografische gegevens zouaaf F.C. Otto.
- "W.J.F. Nuyens". Waarom zoekt Nuyens met zijn inzet voor de pauselijke Zouaven het spanningsveld op tussen zijn katholieke identiteit en zijn Nederlandse identiteit.
- "Pauselijk Zoeaaf Jan-Baptist Sicard (1867-70)".
- Fotokopie van tekstzijde van bidprent van Antonius Luijben.

Bongers, Dhr.

- Paspoort van het Regiment Pauselijke Zouaven van "Raeymakers, Gisberto".

Son, W. van

- Foto van zouaaf W.P. van Dijk
- Foto van zouaaf W.P. van Dijk
- Foto van zouaaf W.P. van Dijk
- Brief van Wouterus van Dijk aan "Waarde Ouders, Zuster en Broer".
- Brief van Wouterus van Dijk aan "Waarde Ouders, Zuster en Broer".

Heermkunde Kring De Heerlijkheid Oirschot

- "De zouaven uit Oirschot." Verdedigers van de Kerkelijke Staat in de 19e eeuw.

Heskens, Mevrouw.

- 2 Liederet getiteld "Jubellied" en "Leo-Hymne", geschreven door Dr. Schaepman.
- Zouavengedicht getiteld "Welkomsgroet aan de terugkeerende Nederlandsche Zouaven".

Ellenbroek, H.

- Echtheidsverklaring relikwie van S. Benedicti van zouaaf Willem Ellenbroek.
- Dagorder behoren bij Diploma Bene Merenti Leo XIII van Willem Ellenbroek.
- Diploma Bene Merenti Leo XIII van "Ellenbroek Willem".
- Lidmaatschapsbewijs van de "Congregatie van O.L.V. Onbevleete Ontvangenis" (Maria-Congregatie) van Wilhelmus Martinus Ellenbroek.
- Toestemming Uittreksel betreffende vergunning namens Emma (in naam van Wilhelmina) tot aannemen van de Bene Merenti medaille (Leo XIII) door Willem Ellenbroek te Deventer.
- De Pauselijke Zouaven te Castelfidardo.
- Tussen Windvaan en Koepel: Vertelsels over de Congregatie van Saint Louis.
- "Pauselijk Zouaaf August Biron."
- De Blommensteinen".
- Schoolplaat met afbeelding Slag van Mentana
- De éénwording van Italië IL RISORGIMENTO 1792-1870.
- "Giuseppe Garibaldi". Biografia critica.
- De Fransch-Duitsche Oorlog.
- Rome is deszelfs Verleden en Heden.
- Geschiedenis der Pausen.
- De laatste kruisvaarder. Pauselijke Zouaven uit Zuid-Oost Vlaanderen.
- Fotokopie van foto van Joannes Snijkers.
- Fotokopie van tekstzijde van bidprent van Joannes Hubertus Snijkers.
- "Het Dogma van de Onfeilbaarheid van den Paus, vastgesteld op het Vaticaansche Concilie van 1870, in zijn ontstaan en zijne beteekenis geschetst."
- "Beminde Gelovigen" en jeugdherinneringen uit In de kou verteld aan Michel van der Plas.
- "Vechters voor de Paus", deel XXI uit Ons volk in leven en streven, verteld voor de Nederlandse Jeugd.
- Limburgse soldaten voor Kerk en Paus. Het Zouavenepos.

Schofield, Nicholas

- "Victorian Crusaders. British and Irish volunteers in the Papal Army 1860-1870."

Heijmans, Jacqueline

- Militair zakboek van het Regiment Pauselijke Zouaven van "Heijmans, Jacques".
- Pauselijke Zegen in lijst van "Jacques Martin Heymans de Grave".

Böcken, Inigo

- "Er zijn nog zouaven".

Knoops, Wim

- Tekstzijde van bidprent van Henricus Joannes Buttner.
- Advertentie n.a.v. overlijden van Petrus Willemse Czn.
- Pagina uit Overlijdensregister Stadsarchief Rotterdam n.a.v. het overlijden van Leonard van Elsen.

Aker, José

- "Twee jaar in het leger van de paus." Uit het dagboek van Teunis Hooiveld, 1867-1868.

Giersbergen, Koos van

- Artikel uit "Ons Parochie-Boek", met daarin tekst van brief van zouaaf Arn. Veltman.

Heskens, Mevrouw.

- Leo Cantate.

Heskens, Mevrouw.

- Hulde aan Leo XIII.
- Hulde aan Z.H. Leo XIII.

Gorissen, L.

- Pro Petri Sede & onze Pauselijke Zoeaven in dienst van onze Pausen.
- De Pauselijke Zoeaven als helden van de cholera te Albano en Rome in augustus 1867.